

P r i k a z i i o s v r t i

ĐAKONAT U KATOLIČKOJ CRKVI

Martin Vlaho, *Đakonat u Katoličkoj Crkvi. Povijest, sadašnje stanje, izgledi za budućnost*, Glas Koncila, Zagreb, 2018., 235. str.

Nije lako, barem na hrvatskom jeziku, naći teološku knjigu koju je iz vlastitog interesa napisao liječnik, k tome sveučilišni profesor. S druge strane kad se zna da se radi o nekadašnjem đaku Dominikanske klasične gimnazije u Bolu i studentu na Dominikanskoj filozofsko-teološkoj školi u Dubrovniku, kojega je život odnio izvan Domovine da bi u Njemačkoj načinio zavidnu liječničku karijeru, te da je jedan od prvih zaređenih stalnih đakona hrvatskog podrijetla nakon Drugoga vatikanskog sabora, postaje posve razumljiv njegov interes za temu trajnoga đakonata u Katoličkoj Crkvi.

Knjiga je, uz popratnu riječ nadbiskupa Nikole Eterovića i predgovora akademika Franje Šanjeka, složena od uvoda, devet poglavlja te završnog sažetog prikaza na hrvatskom i engleskom jeziku, uz popis korištene, ponajprije njemačke, teološke literature. U *Uvodu* autor pledira za potpuniju implementaciju obnovljenoga trajnog đakonata, posebno u našoj domovinskoj Crkvi, te nudi vlastito iskustvo za pomoć u nadilaženju zapreka i poteškoća na koje nailaze osobe koje su voljne prihvatiti tu službu u Crkvi.

Prvi dio knjige opisuje povijest muškoga đakonata do 14 stoljeća (str. 15- 41) te se osvrće na relativno kontroverznu povijest ženskog đakonata (str. 42-44). Ovaj dio se većim dijelom temelji na studiji Međunarodne teološke komisije: *Der Diakonat - Entwicklung und Perspektiven. Studien der Internationalen Theologischen Kommission zur sakramentaler Diakonat* (njemačko izdanje prir. G. L. Müller, Echter Verlag, 2004.). Razdoblju od Tridentskog do Drugoga vatikanskog sabora nije bilo potrebno posvećivati puno pozornosti jer se govor o đakonatu u Katoličkoj Crkvi u tom vremenu sveo samo na prvi stupanj sakramenta svetog reda kao stepenice na putu do prezbiterata.

Autor dosta prostora posvećuje raspravama o đakonatu u pripremi za Drugi vatikanski sabor (str. 51-60), odnosno raspravama u Pripravnoj teološkoj komisiji; Sabor se u dogmatskoj konstituciji o Crkvi *Lumen gentium* opredijelio za ponovno uvođenje trajne đakonske službe (LG 29), što je pak u praksu proveo papa Pavao VI. apostolskim pismom *Ad pascendum* (1972.). Nakon toga slijede potrebne smjernice za izbor i formaciju trajnih đakona.

U nastavku izlaganja o provedbi obnove trajnoga đakonata (str. 61-106) autor se potrudio iznijeti statističke pokazatelje o broju đakona u raznim dijelovima Katoličke Crkve i u Hrvatskoj (str. 63-67), a potom se opširnije zadržava na području djelovanja današnjih đakona (*liturgia, martyria, diaconia*), unoseći u teološko promišljanje svoja vlastita iskustva, te refleksije na temelju zbivanja u Katoličkoj Crkvi u Njemačkoj. Iako se koji put odmiče od teološkog izlaganja i argumentacije, ipak ta svjedočanstva "iz prve ruke" imaju svoju vrijednost, pa i kad su ilustrirana životnim događajima koja se na prvi pogled odmiču od naslovne teme.

Teološki najvažniji dio knjige govori o teologiji đakonata (str. 109-118) te izobrazbi i pripremi (str. 121-128) za đakonsku službu. Tu je naveden sadržaj studija tijekom šest godina u Nadbiskupijском đakonskom institutu u Kölnu te program formacije za đakonat u Zagrebačkoj crkvenoj pokrajini, popraćen s dosta upita o samom studiju i kvalitetnom usmjerenju u cjelovito đakonsko djelovanje. Autor osjeća kako ipak treba dati prioritet đakonskoj duhovnosti (str. 131-156), bez čega bi i samo služenje moglo ostati tek nešto formalno, pa stoga naglašava kako je duhovnost "riznica iz koje đakoni crpe snagu, motivaciju i životnu radost" (str. 156).

Poticaj za pisanje ove knjige jesu pitanja koja traže žurne odgovore i iskustvo koje autor želi podijeliti sa zainteresiranima ne samo za teološku temu nego za osobno đakonsko služenje. Stoga nudi promišljanje pod naslovom "Dosadašnja iskustva i primjedbe o ostvarivanju trajnoga đakonata nakon Drugoga vatikanskog koncila" (str. 159-166). Istraživanja su pokazala da su iskustva slična u Njemačkoj i Hrvatskoj. "Kritički i samokritički osvrti, primjedbe i prijedlozi 52 godine nakon obnove trajnog đakonata" (str. 169-188) sažeti su u četiri teme: trajnost đakonata; đakonska služba kao glavno zvanje; pitanje uspostave ženskog đakonata; prijedlozi na temelju dosadašnjih iskustava (tu se ističe problematika odnosa biskupa i prezbitera prema đakonima, a tema đakonata trebala bi biti i jedno od važnih pitanja "budućega koncila").

Premda ga nije naslovio kao "zaključak", u završnom dijelu knjige, "Perspektive za budućnost Crkve - perspektive za buduć-

nost đakonata" (str. 191-204), autor dokazuje kako "novo oživljeni trajni đakonat kao sveza između sakralnih i svjetovnih prostora ima poslanje uvjerljivo posredovati i konkretno prikazati vjerske sadržaje u suvremenom svijetu. Kroz empatiju, suosjećanje, altruizam, solidarnost, pomoć u svakom obliku, transparentnost i vjerodostojnost može se povratiti djelomično izgubljeno povjerenje i istodobno jasno ukazati na vrednote Kristova evanđelja" (str. 196).

U "Sažetku" po točkama su prikazani svetopisamski temelji, povijesni razvoj i teologija đakonata (točke 1-8), a zatim i ponuđeni neki prijedlozi, kao što su pojašnjenja (umjesto stalni, odnosno trajni đakonat, predlaže se samo "đakonat", te razjašnjava odnos između shvaćanja "đakonata u glavnom zvanju" i "đakonata u civilnom zvanju") i prijedlozi (oblici suradnje župnika i đakona u pastoralu i liturgiji; uvođenje "ženskog đakonata"). Na kraju vrijedi citirati završni odlomak, koji glasi: "Uočljiv i vrlo uvjeravajući đakonski smjer Crkve, na koji je današnji papa Franjo karizmatično upozorio u svojim izjavama, a pogotovo vlastitim životom. Očito je i to da samo služeća (đakonska) Crkva ima budućnost, dobru budućnost. U tom smislu ima i đakonat u Katoličkoj Crkvi veliko značenje za ostvarenje Kristova kraljevstva kao i za oblikovanje i poboljšavanje budućnosti Crkve Božje" (str. 215).

Iskrenu zahvalnost dugujemo autoru prof. dr. sc. Martinu Vla-
hi, profesoru interne medicine i nefrologije na Sveučilišnoj klinici u Kölnu i ocu četvero djece, na trudu koji je uložio da u ovom radu osvijetli temu đakonata u Katoličkoj Crkvi. Još više smo mu zahvalni za osobni primjer đakonskoga služenja za koje se pripremao teološkim studijem u Kölnu, a koje je vršio od ređenja 1995. do 2012. godine, u župi Hl. Kreuz u Bad Kreuznachu.

Ante Mateljan